

Till
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar

Presstödsnämndens förslag om utvecklingsstöd till tryckta allmänna nyhetstidningar. Ku2015/1558/MF

Pres(s)gruppen

Pres(s)gruppen är en förening som har till ändamål att vara ett gemensamt forum för tidningar i Sverige som företräder arbetarrörelsens värderingar.

I gruppen ingår: Arbetarbladet, Länstidningen Östersund, Norrländska Socialdemokraten, Piteå-Tidningen, Sydöstran, Östra Småland/Nyhetera, Värmlands Folkblad, Dala-Demokraten, Folkbladet Västerbotten och Folkbladet Norrköping. Av de tio medlemstidningarna är nio – samtliga utom Piteå-Tidningen – andratidningar i sina utgivningskommuner, och berättigade till driftsstöd enligt nu gällande presstödsystem. Två medlemstidningar (Piteå-Tidningen samt Värmlands Folkblad) ägs och utges av fristående företag, medan de övriga åtta ingår i större tidningsutgivande koncerner i regionala enheter tillsammans med flera övriga morgontidningar.

Allmänt om förslaget

Pres(s)gruppen välkomnar en konkretisering av ett sedan tidigare diskuterat och av oss efterfrågat förslag om utvecklingsstöd till innovation och utveckling av nya digitala verktyg, innehållsutbud och affärsmodeller. Det nu föreliggande förslaget utgör en lovande stomme till ett nytt sådant stöd. Förslaget behöver emellertid på flera punkter ytterligare konkretiseras och förtydligas enligt våra nedan framförda frågor och synpunkter för att kunna utgöra ett användbart hjälpmedel i tidningsföretagens verksamhet.

Specifikt om författningsförslaget

1 §, första stycket: ”Stöd ... lämnas i mån av tillgång på medel.” Av författningsförslaget samt PSN:s övriga underlag framgår att tilldelning av utvecklingsstöd kan komma att ske på omfångsmässigt mycket otydliga grunder, eftersom det ännu är oklart:

- vilka förändringar som regeringen avser göra i fråga om driftsstödets storlek (4.1.1),

- på vilka grunder PSN avser prioritera bland ansökningarna (3.3.2),
- samt beviljande myndighets eget resursbehov för att administrera stödet (4.1.1).

Inte förrän tidigast i december 2015 står klart vad riksdagen avser besluta om de förändringar av driftsstödets storlek och bedömningskriterier som aviserades av riksdagen den 20 maj 2015 (betänkande 2014/15:KU12). Därför bör här föreslagna ansökningsförfarande och myndighetsbeslut gällande utvecklingsstöd synkroniseras i tid med det kommande klargörandet om förändringar av driftsstödet, eftersom författningsförslaget så tydligt hänvisar till att utvecklingsstöd ska beviljas endast i mån av tillgång på medel inom anslagsramen för presstödet.

Förslaget saknar tillika uppgift om huruvida myndigheten vid den samlade anslagsfördelningen först ska prioritera drifts- samt distributionsstöd, eller utvecklingsstödet. Vi efterlyser en tydlig och väl motiverad prioriteringsordning härvidlag. Klart är dock att ovan nämnda osäkerhetsfaktorer tillika med förslagets formuleringar utan tydliggörande preciseringar kommer att innebära avsevärda oklarheter gällande prioriteringar och faktiskt beviljade stödbelopp. I kombination med våra synpunkter under 2 § nedan skapar detta uppenbar risk för godtycke och ett svårtolkat regelverk.

2 §, första stycket, punkterna 4 och 7: Författningsförslagets skrivningar innebär i praktiken att de prenumererade allmänna nyhetstidningar som idag uppbär driftsstöd enligt gällande presstödsförordning kommer att missgynnas vid ansökan om utvecklingsstöd, till förmån för de gratistidningar som nu för första gången ges möjlighet att söka statligt stöd. Författningsförslagets krav på gratistidningars andel unika redaktionella innehåll, samt årlig utgivningsfrekvens, sätts lägre än presstödsförordningens motsvarande krav på prenumererade stödberättigade dagstidningar av fådagarskaraktär. Allt annat lika borde detta medföra flera ansökningar från gratistidningsföretag än från driftsstödsberättigade dagstidningar av både flersamt fådagarskaraktär, den kategori av den tryckta prenumererade dagspressen som är i störst behov av stöd till utvecklingsinsatser. Vi vill i sammanhanget med kraft påminna om varför riksdagen, i de 44 år som presstödssystemet hitintills fungerat, så tydligt har begränsat tilldelningen av stöd till den del av dagspressen för vilken läsarna själva indikerat sitt aktiva val att ta del av innehållet.

En illustration: Författningsförslagets skrivningar innebär i praktiken att en gratistidning som utges med endast 45 nummer per år, för att kvalificera för utvecklingsstöd behöver prestera 4,44 spaltmeter eget redaktionellt innehåll per utgåva. Det motsvarar i en tabloidtidning med normalt sex spalters sidbredd 12,9 spalter redaktionellt innehåll, dvs i praktiken 2,1 sidor eget unikt redaktionellt innehåll per utgåva (inklusive rubriker, bilder m m). För att uppfylla regeringens uttalade övergripande mål – om att med stödet gagna och främja utveckling och vidmakthållande av professionellt nyhetsarbete till fromma för demokratin och medborgarnas delaktighet i densamma – är det att anse som ett utomordentligt magert prestationskrav.

Eftersom riksdagen i presstödsförordningen med rätta uttryckt tydligt mera stringenta krav på stödberättigade prenumererade tidningar anser vi det vara ett minimikrav att ålägga även stödansökande gratistidningar motsvarande krav på omfång eget redaktionellt innehåll samt utgivningsfrekvens, även för att undvika konkurrensförvridande effekter av utvecklingsstödet på lokal nivå.

§ 5: Definitionen av vad som mera precist innefattas av begreppen ”utveckling” samt ”innovation” är oklar. Det saknas även uppgift om vem som har ansvar för att definiera begreppen samt kvalitetssäkra att definitionerna inte förändras från fall till fall eller över tid. Det skapar otydlighet och osäkerhet gällande vilken slags projekt som kan tänkas bli stödberättigade. En från fall till fall föränderlig praxis kan rimligen inte utgöra normerande grund för vare sig ansökningsförfarande eller tilldelning. Förutsägbarhet över tid och tydlighet gällande förutsättningar och ramverk – likt gällande presstödsförordning – bör vara ett grundläggande krav även på det nya utvecklingsstödet.

6 §: I författningsförslaget saknas en bestämmelse om maximal löptid för beviljat utvecklingsstöd. PSN för i underlaget i övrigt en diskussion om ett sådant tidstak för utbetalat stöd, som mynnar i rekommendationen att utvecklingsstöd ska kunna utbetalas i maximalt tre år (3.3.4, sid 40, samt 3.5, sid 44). Vi anser det vara ett klokt och väl underbyggt förslag. Eftersom PSN inte motiverar varför motsvarande rekommendation inte införts i författningsförslaget får avsaknaden av tidstak i författningsförslaget betraktas som en lapsus.

I samband därmed behövs även ett par smärre förtydliganden och avgränsningar. Kan ett företag söka utvecklingsstöd vid flera tillfällen för olika projekt som vardera får en maximal tidsram om tre år, eller ska samtliga stödberättigade projekt från ett och samma tidningsföretag rymmas inom en och samma tidsram? Måste ett projekt vara nytt för att bli stödberättigat, eller kan företag söka utvecklingsstöd för redan påbörjade projekt?

I författningsförslaget uttrycks vidare att ansökande tidningsföretag ska egenfinansiera minst 60 % av kostnaderna för utvecklingsprojekt eller förstudie, men att sådan egenfinansiering inte får utgöras av driftsstöd. PSN hänvisar i underlaget (3.3.3, sid 37) att riktlinjer för detta "kan framgå av exempelvis föreskrifter". Här behövs preciseringar redan i författningsförslaget: hur har PSN tänkt att en sådan gränsdragning ska utformas i praktiken? För enskilda tidningsföretag som saknar tillgång till intern koncernfinansiering av investeringar kan en sådan skarp gränsdragning omöjliggöra ansökan om utvecklingsstöd även till de mest angelägna utvecklingsprojekt. Det borde vara just sådana tidningsföretags behov som regeringen åsyftar med sitt i det stora hela vällovliga förslag till utvecklingsstöd.

Karlstad den 12 juni 2015
Pres(s)gruppen

Ulrika Obstfelder Peterson
ordförande Pres(s)gruppen och vd Värmlands Folkblad
Box 67
651 03 Karlstad
ulrika@vf.se
tel 0709-411 820